

خشیارشا

۳) داریم که داریوش بزرگ یا داریوش یکم
خشیارشا را در وراج کرد و فرزندان بسیاری داشت.
بزرگترین پسر وی "آرتاشرس" بود. وی داریوش
پنجدههاست تا گفته خشیارشا که بزرگترین فرزند
آرتاشرس، دختر کوروش بود به جانشینی برگزید نام
خشیارشا از دو جز خشیای یعنی شاه و آرتا
یعنی سر و تشکیل شده و به معنی "شاه مردان" است
خشیارشا معنی دیگر نیز دارد. خشیای به معنی
فرمانروا و آرتا به معنای قهرمان مرد نیز پدید
آمده است. معنای این نام می تواند "کسی که در میان
شکوهان پهلوان" است.

نوشته‌های هرودوت منبع خوبی برای
زندگانی خشیارشا است. نوشته‌های هرودوت از بن
مایه‌های زندگانی خشیارشا است. بن مایه‌های
هرودوت برای نگارش کتابهایش نوشته‌های
گاه نگاران و گزارش‌های گفتاری و رویدادها
را که خود به چشم دیده هرودوت هستند.

خشیارشا در سن 35 سالگی در سال
486 BC به سلطنت رسید. وی در آغاز سلطنت
شورش‌های را که در مصر برپا شده بود فروشان
و سپس به بابل رفت و شورش‌های آن‌جا
نیز سرکوب کرد. درین جنگ قسمت اعظم بابل
ویران گشت. خشیارشا در صدد استفاده از
اختلافات داخلی یونانیان می بود و می خواست به
این کشور حمله کند. اما برخی از اطرافیان وی از عمل
مردوننده داماد داریوش تلسنی مارتین را مایه
سر تلسنی ایران میداشتند و خشیارشا را به انتقام
فرا می خواند. یونانیان مقیم در یونان نیز از
حکومت رین کشور ناراضی بودند و ایشان خشیارشا
را در خواست میکردند که به یونان یورش برد. سر
انجام خشیارشا به قصد حمله به یونان به کاپادوکیه

واقع در آسیای صغیر رفت و این شهر را مرکز
ستاد فرماندهی خود قرار داد. در ابتدا خشیایارشا
پادشاه کارتاز صلح کرد تا وی یونانیان را همراهی
نکنند. سر انجام در دریای "آرمنیوس" بین کشتی
های دوسپاه جنگ در گرفت و یونان شکست
خوردند.

پنجاهمین پادشاه سلسله هخامنشی خشیایارشا
که از 686 تا 636 پیش از میلاد بر گسترده پهنای
از جهان باستان فرمانروای داشت. این گستره
پهنای از یک سو به رودهای جیحون آمودریا
و سیحون سردریا و سرزمین ایرانی سخریانا و
از غرب تا دانوب 'یونان' نیل و سرزمین های
بیرامون مصر می رسید. خشیایارشا پس از دارپوش
بندهای 'وارث سرزمین عظیم بود که اقوام گوناگون
در آن به سر می بردند بدین آسان راه پدر را پسر
یعنی خشیایارشا در پیش گرفت.

اقدامات خشیایارشا بسیار مهم اند. بعد
از جلوس اولین کاری که آن شد که دستور غمی را که
در مصر برپا شده بود فرو نشاند و در این کار
نیز شدت عمل بی سابقه نشان داد. خشیایارشا
از شورش بابل بقصدی آزاده شده بود که از آن
پس از عنون شاه بابل را القاب خود حفظ کرد
و خود را فقط شاه پارسی ها و مادی های خواند.
در سرزمین بنا سازی خشیایارشا در تخت
چمند که بدستور پدرش دارپوش ساخته شده
بود قصرهای دیگر بنا کرد که بر عظمت و شکوه
این اثر باستانی افزود. کتیبه نیز در 'ارمنستان'
از خود به جای گذاشت. همچنین ~~طوبی~~ کتیبه معروفی
به سنگ نبشته های 'کتیبه نامه' بر روی گوه ای
در همدان نیز در کنار کتیبه دارپوش بزرگ او
برچامانده است. کتیبه خشیایارشا در گوه ای